

РОЛЬ ТА ЗНАЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «СПОРТИВНО-ПЕДАГОГІЧНЕ ВДОСКОНАЛЕННЯ» В ПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТІВ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Кульчицька Ірина

Вінницький державний педагогічний університет імені М. Коцюбинського

Анотації:

В статті розкрито значення дисципліни «Спортивно-педагогічне вдосконалення» в підготовці студентів до майбутньої професійної діяльності. Успішне засвоєння студентами дисципліни дозволить сформувати у них цілісне уявлення про професійну діяльність спеціаліста у сфері фізичного виховання і спорту, озброїть теоретичними знаннями, навичками і вміннями необхідними у процесі педагогічної діяльності в галузі фізичної культури і спорту.

In the article the importance of discipline "Sports-pedagogical perfection" in preparing students for future careers. Successful mastering the discipline of students will form from them a holistic view of the professional activity of a specialist in physical education and sports, armed with the theoretical knowledge, skills and abilities required in the process of educational activities in the field of physical culture and sports.

В статье раскрыто значение дисциплины «Спортивно-педагогическое совершенствование» в подготовке студентов к будущей профессиональной деятельности. Успешное усвоение студентами дисциплины позволит сформировать у них целостное представление о профессиональной деятельности специалиста в области физического воспитания и спорта, вооружит теоретическими знаниями, навыками и умениями необходимыми в процессе педагогической деятельности в области физической культуры и спорта.

Ключові слова:

професійна діяльність, фізична культура, професійна підготовка, спортивно-педагогічне вдосконалення.

professional activities, physical education, professional training, sports-pedagogical perfection.

професійна діяльність, фізична культура, професійна підготовка, спортивно-педагогічне вдосконалення.

Постановка проблеми. На сучасному етапі соціальної, економічної та політичної перебудови суспільства певне місце в галузі освіти належить проблемі якісної підготовки майбутніх фахівців. На перший план висувається потреба у підготовці кадрів, які б володіли високим рівнем професіоналізму та компетентності в своїй сфері діяльності. Вирішити це питання можливо за умови реформування та вдосконалення системи вищої освіти, внесення змін у процес професійної підготовки спеціалістів.

Розширення й оновлення освітнянського діапазону вимагає створення нових технологій професійної підготовки фахівців фізичного виховання та спорту, спрямованих на підвищення кваліфікації, професійної компетентності, конкурентоспроможності відповідно до зростаючих умов на ринку праці.

На думку Л. П. Сущенко, важливого значення набуває професійна підготовка майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту саме у ВНЗ, де забезпечується не тільки спрямування навчально-виховного процесу на озброєння майбутніх фахівців спеціальними знаннями, вміннями і навичками, а й розвиток професійно значущих якостей особистості майбутнього фахівця фізичного виховання та спорту, її інтелектуального потенціалу, можливостей, інтересів, нахилів, мотивів і ціннісних настанов [5].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наукові дослідження Н. В. Кузьміної, О. В. Петуніна, Ю. М. Шкретія свідчать, що головною метою навчання студентів у вищому закладі освіти є формування їх готовності до професійної діяльності. При цьому, на думку переважної більшості науковців, професійна готовність майбутнього фахівця поєднує оптимальну систему знань, умінь, навичок, потреб, мотивів і здібностей, тобто усе те, що становить професійні якості фахівця та його ставлення до діяльності [1].

Новий підхід до викладання спортивно-педагогічних дисциплін має забезпечити перегляд традиційної стратегії навчання, розробку і використання сучасних технологій, які

II. НАУКОВИЙ НАПРЯМ

дозволяють звільнити студентів від зайвої опіки, навчити їх самостійно оволодівати знаннями, уміннями і навичками та постійно оновлювати їх [6].

Сутність готовності до професійної діяльності розглядається вченими як цілісний прояв особистості, комплекс необхідних знань, умінь, навичок і здібностей, результат професійної освіти і виховання, соціальної зрілості особистості.

За останні роки опубліковано ряд робіт, які висвітлюють проблеми формування готовності майбутніх спеціалістів з фізичної культури і спорту до педагогічної діяльності. Зокрема, науковці Л. Волков, О. Дубогай, С. Канішевський, Б. Шиян наголошують на важливості теоретико-методичного та фізичного аспектів, професійно-педагогічної спрямованості (Е. Вільчковський, Н. Зубанова), психолого-педагогічних основ навчання (Г. Ложкін, О. Федик), розвитку професійно-важливих здібностей (Л. Головата, М. Кричфалушій, В. Яловик), використанні диференційованого підходу (А. Цьось), активізації самостійної роботи студентів (В. Наумчук, Т. Овчаренко) [1,3].

Готовність учителя фізичної культури до професійної діяльності являє собою інтегральне багаторівневе особистісне утворення, яке включає теоретичні знання, практичні вміння й навички, мотиваційно-ціннісні орієнтації, професійно значущі здібності й особистісні якості, фізичну і психофізіологічну підготовленість, активність у галузі фізичної культури.

Діяльність вчителя фізичної культури не зводиться тільки до процесу передачі знань учням, формування в них рухових умінь і навичок. Його діяльність спрямована також на виховання сили, витривалості, спритності, швидкості і гнучкості, зміцнення здоров'я і вдосконалення фізичних можливостей учня. Крім цього, вчитель аналізує навчально-практичну діяльність учнів, оцінює її ефективність і вносить відповідні корективи, тим самим здійснюючи педагогічний контроль[3].

На думку Карченкової М. В. (2006) професійна готовність включає наступні складові, які визначають успішність діяльності вчителя фізичної культури: психологічну, теоретичну, практичну, фізичну і психофізіологічну [3].

Існуюча система підготовки фахівців з фізичного виховання у ВНЗ не передбачає комплексного підходу до оцінки сформованості професійної готовності студентів до майбутньої діяльності.

Забезпечити це повинне успішне засвоєння дисциплін навчального плану, серед яких важлива роль належить дисципліні «Спортивно-педагогічне вдосконалення».

Аналіз літературних джерел свідчить, що проблема формування готовності майбутніх вчителів фізичної культури до професійної діяльності залишається актуальною.

Мета роботи - розкрити зміст та значення дисципліни «Спортивно-педагогічне вдосконалення» в процесі підготовки майбутніх спеціалістів в галузі фізичної культури та спорту.

Результати досліджень та їх обговорення. В педагогічній науці й практиці професійна підготовка майбутніх вчителів фізичної культури розглядається як така, що спрямована на підготовку студентів вищих навчальних закладів до виконання конкретних видів професійної діяльності в галузі “Фізична культура та спорт”, оволодіння ними сукупністю знань про людину і фізичну культуру, розвиток емоційно-ціннісних відношень, моральних норм, умінь передавати цінності фізичної культури [5].

Виходячи з цього, випускник повинен бути добре підготовлений до виконання викладацької, науково-методичної, фізкультурно-спортивної, управлінської, виховної, соціально-педагогічної, оздоровчо-рекреаційної, корекційно-розвиваючої, культурно-просвітницької роботи[2].

II. НАУКОВИЙ НАПРЯМ

Фахівець в галузі фізичної культури повинен уміти: 1) планувати, організовувати і проводити заняття з використанням інноваційних технологій; 2) застосовувати на заняттях сучасні засоби й методи фізичного виховання, адекватні змісту інноваційних технологій; 3) оцінити ефективність використовуваних технологій і контролювати якість навчально-виховного процесу; 4) аналізувати й коректувати свою професійну діяльність; 5) організовувати і проводити наукові дослідження у сфері професійної діяльності [7].

Предмет «Спортивно-педагогічне вдосконалення» посідає вагоме місце серед дисциплін, покликаних забезпечити якісну підготовку студентів до майбутніх професійних обов'язків, а саме, озброює їх арсеналом професійно-педагогічних знань, умінь та навичок, необхідних у педагогічній і тренерській діяльності.

Метою дисципліни «Спортивно-педагогічне вдосконалення» є формування у студентів цілісного уявлення про професійну діяльність спеціаліста у сфері фізичного виховання і спорту, використання теоретичних знань, навичок і вмінь у процесі педагогічної діяльності в галузі фізичної культури і спорту.

Предметом дисципліни є розкриття технології праці викладача фізичної культури та тренера з обраного виду спорту, знання, вміння і навички необхідні майбутньому спортивному педагогу.

Вивчення дисципліни «Спортивно-педагогічне вдосконалення» пов'язано з програмами таких навчальних дисциплін як теорія і методика фізичного виховання, основи теорії і методики спортивного тренування, біомеханіка, теорія і методика спортивної підготовки, фізіологія людини, педагогіка і психологія фізичного виховання, олімпійський і професійний спорт та ін.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Спортивно-педагогічне вдосконалення» є:

- ☐ сформувати у студентів належний рівень професійної готовності, що є основним критерієм професійної підготовки;
- ☐ сприяти формуванню у студентів професійного мислення, відповідних знань, умінь та навичок викладання дисципліни спеціалізації;
- ☐ формування знань, професійних умінь та навичок, необхідних майбутньому спортивному педагогу;
- ☐ формування основних педагогічних здібностей, необхідних для проведення занять з обраного виду спорту;
- ☐ формування у студентів необхідних знань, умінь і навичок, необхідних для організації і проведення змагань в обраному виді спорту;
- ☐ формування у студентів необхідних знань, умінь і навичок, необхідних для роботи з документацією, яка використовується в навчально-тренувальному та змагальному процесах;
- ☐ підвищення рівня спортивної майстерності.

У процесі вивчення дисципліни розглядаються питання, що стосуються основних понять предмету «Спортивно-педагогічне вдосконалення», характеристики педагогічної діяльності тренера, педагогічних здібностей, функцій та змісту професійної діяльності тренера, психолого-педагогічної характеристики діяльності тренера-викладача, професійно-педагогічної етики та професійного самовиховання спортивного педагога, а також питання, що стосуються основ організації та проведення занять в обраному виді спорту, змагальної діяльності та сторін підготовки спортсменів, особливостей підготовки спортсменів різного віку та кваліфікації, суддівства, організації і проведення змагань та ін.

Вивчення дисципліни СПВ будується на основі навчання студентів тому, що повинен виконувати педагог з фізичної культури (тренер з виду спорту) на різних етапах навчання

II. НАУКОВИЙ НАПРЯМ

програмного матеріалу, при проведенні тренувальних занять, підготовці і проведенні змагань, масових фізкультурно-оздоровчих і спортивних заходів і ін.

Акцент ставиться на тому, щоб, з одного боку, розкрити студентам зміст роботи педагога з фізичної культури (тренера) як професіонала високого рівня, організатора, керівника діяльністю шкільного, студентського, спортивного колективу, а з іншого - показати, що повинен робити той, хто навчається (учень, спортсмен) для того, щоб успішно оволодіти руховою дією, спортивною технікою і тактикою, залучитися до самостійних занять і т.д.

Майбутній педагог (тренер) повинен на високому професійному рівні знати структуру і специфіку власної педагогічної діяльності у процесі вирішення завдань фізичного виховання і спортивної підготовки.

Висновки:

1. Успішне засвоєння студентами дисципліни «Спортивно-педагогічне вдосконалення» посідає провідне місце у вищих педагогічних навчальних закладах у процесі професійної підготовки студентів як майбутніх спеціалістів в галузі фізичної культури і спорту.

2. Якість засвоєння дисципліни «Спортивно-педагогічне вдосконалення» може слугувати критерієм оцінки рівня сформованості професійної готовності студентів до майбутньої діяльності.

Література:

1. Данилко М. Т. Формування готовності до професійної діяльності майбутніх учителів фізичної культури [Текст] : Автореф. дис... канд. наук з фіз. виховання і спорту: 24.00.02 / Данилко Микола Тихонович ; Волинський держ. ун-т ім. Лесі Українки. - Луцьк, 2000. - 19 с.

2. Железняк Ю. Д. Педагогическое физкультурно-спортивное совершенствование: Учебное пособие / Ю. Д. Железняк, В. А. Кашкаров. – М., Академия. – 2001. – 225 с.

3. Карченкова М. В. Педагогічні умови формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до професійної діяльності [Текст] : Автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.04 / М. В. Карченкова; Національний педагогічний ун-т ім. М.П.Драгоманова. - К., 2006. - 19 с.

4. Кульчицька І. А. Спортивно-педагогічне вдосконалення: програма нормативної навчальної дисципліни / І. А. Кульчицька. – Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, 2013. – 10 с.

5. Сущенко Л.П. Теоретико-методологічні засади професійної підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту у вищих навчальних закладах: автореф. дис. ... докт. пед. наук: 13.00.04. / Л.П.Сущенко. – Київ, 2003. – 46с.

6. Шиян Б. М. Методика викладання спортивно-педагогічних дисциплін у вищих навчальних закладах фізичного виховання і спорту: Навчальний посібник / Б. М. Шиян, В. Г. Папуша. – Харків, «ОВС» . – 2005. – 208 с.

7. Шевченко А. Зміст педагогічних компонентів готовності майбутніх учителів фізичної культури до професійної діяльності Режим доступу:

<http://dSPACE.kspu.kr.ua/jspui/bitstream/123456789/229/1.pdf>